

● **Uprednostňujeme sklenené kahance. Po použití ich nevyhadzujeme. Na rozdiel od plastových ich môžeme používať opakovane. Stačí v nich vymieňať náplň.**

- Nakupujeme náplne, ktoré sú bez obalu. Zaschnutý vosk sa z plastových náplní nedá dobre odstrániť, preto väčšinou končia v zmesovom odpade, odkiaľ putujú na skládku alebo do spaľovne. Pred vyhodením odstránime všetok vosk a následne prázdnu náplň vytriedme.
- Nepoužívame LED sviečky. Väčšina z nich obsahuje jednorazové batérie a ich životnosť je len pár dní až týždňov a rýchlo sa stanú odpadom. Vybité batérie sú nebezpečným odpadom, pretože obsahujú mnoho toxických látok. Ak už sú na hrobe našich blízkych LED sviečky, po vybití batérií do nich vložíme nabíjacie (ak je to možné) a opakovane ich používame.

● **Nepreháňame to zbytočne s výzdobou hrobov. Dôležitá je spomienka na zosnulých, a nie megalomanská výzdoba hrobov.**

- Aj za výzdobou hrobov je znečisťovanie životného prostredia a ohrozovanie zdravia ľudí z ťažby a spracovania surovín, výroby hrobových dekorácií a nakoniec z nakladania s odpadmi. Prejavme úctu zosnulým a spomínajme na nich, ale myslíme pri tom aj na budúce generácie.

● **Odpad, ktorý vznikne, dôkladne vytriedme.**

- Ak sme nedokázali predísť vzniku odpadov, dôkladne ich vytriedme pre recykláciu. Ak dodržíme vyššie uvedené tipy, nemali by sme mať problém vytriediť vzniknutý odpad. Triedený zber odpadu na cintorínoch je u nás skôr výnimkou. Ak nie sú na cintoríne nádoby na triedenie odpadu, vezmeme odpad so sebou domov a následne ho vytriedme.
- Od prevádzkovateľa cintorína alebo samosprávy žiadajme zavedenie triedeného zberu aj na cintoríne.

NA ZÁVER

Ak sa chcete dozvedieť viac informácií o problematike odpadov, kompostovaní, toxickom znečistení alebo hľadáte pomoc v týchto témach, navštívte naše internetové stránky alebo nám napíšte.

Ak sa vám naše aktivity páčia, podprite nás finančne. Pomôžete nám rozširovať medzi ľudí myšlienku dobrovoľnej skromnosti, ochrany životného prostredia a správneho hospodárenia s odpadmi založenom na predchádzaní vzniku odpadov a triedenom zbere odpadov.

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Haluzice 761, 913 07 Bošáca
Telefón: 0903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
www.nulaodpadu.sk
www.kompost.sk
www.stopspalovniam.sk
www.zerowastecities.sk
www.facebook.com/priatelia.zeme.spz
Č. účtu: SK96 3100 0000 0043 5005 4728

Prípravené v rámci projektu ERIC vďaka finančnej podpore Zero Waste Europe.

Vydali Priatelia Zeme – SPZ v roku 2025.
Vytlačené na 100 % recyklovanom papieri. ♻️

Spoločne – pre ľudí, pre planétu, pre budúcnosť

**Priatelia
Zeme
SPZ**

DUŠIČKY BEZ ODPADU

V období Pamiatky zosnulých dochádza k značnému nárastu odpadu na cintorínoch. Aj tu môže každý z nás ovplyvniť ich vznik, množstvo a to, čo s ním urobíme. Nechajme sa inšpirovať príkladmi v tomto letáku.

Až 80 % odpadu z cintorínov
by sa dalo vytriediť pre recykláciu

FAKTY O ODPADE Z CINTORÍNŮV

- Analýzy cintorínskeho odpadu v obciach SR ukazujú, že približne 70 až 80 % z neho by sa dalo vytriediť a zrecyklovať.
 - Najviac zastúpenou recyklovateľnou zložkou bol čistý biologický odpad (37 %), nasledovalo sklo (19 %), plasty (8 %), inertný odpad (6 %) a elektroodpad (1,5 %).
 - Najviac zastúpenou nerecyklovateľnou zložkou boli vence a kytice vyrobené z rôznej kombinácie materiálov – plast, kov, textil, živé rastliny (14 %) a plastové ikebany zaťažené betónom (11 %).
- Na jednu tonu cintorínskeho odpadu pripadá približne 250 kusov monočlánkov a 180 ks elektronických sviečok.
- Cintorínsky odpad končí vo väčšine prípadov **na skládkach alebo v spaľovniach odpadov**. Pri ich rozklade na skládkach vznikajú mikroplasty a uvoľňujú sa z nich chemikálie a skleníkové plyny. Pri ich spaľovaní sa uvoľňujú do ovzdušia nebezpečné látky ako napríklad ťažké kovy, perzistentné organické látky a iné znečisťujúce látky.
- 80 % z cintorínskeho odpadu vzniká v období Dušičiek a tesne po ňom.

AKO MÔŽEME ZNÍŽIŤ MNOŽSTVO ODPADU Z CINTORÍNŮV?

- **Nekupujeme plastové kvety, kytice ani vence. Nahradíme ich prírodnými.**
 - Plastové kytice a vence sú vyrobené z rôznych druhov ťažko identifikovateľných materiálov a kvôli tomu sú nerecyklovateľné. Namiesto nich môžeme na hroby svojich blízkych uložiť prírodné ozdoby alebo živé kvety z vlastnej záhrady, od lokálneho predajcu kvetín alebo sušené kvety.
 - Vyberajme také kvety, ktoré nie sú zabalené, zviazané drôtom a sú bez plastovej/textilnej stuhy. Po ich zvädnutí ich môžeme skompostovať.
 - Na aranžovanie a zaťaženie ikebán nepoužívajme drôt, tavné lepidlo, betón, sadru ani florex či polystyrén. Nahraď ich jútovým alebo konopným špagátom, slameným, prúteným alebo kartónovým základom a zaťaž ihlinou, kamienkami... Jednoduchú výzdobu si môžeme vyrobiť vložením vetvičiek do črepníka naplneného hlinou a ich ozdobením prírodnými materiálmi.

- Ak lokálni výrobcovia na trhu predávajú prírodné vence či ikebany s plastovými doplnkami, upozorníme ich na to, že tieto materiály znemožňujú skompostovanie ikebany.
 - Vhodné sú aj viacročné kvety v črepníkoch, ktoré po odkvitnutí nechajme prezimovať napr. v pivnici a môžeme ich tak použiť zasa o rok. Najznámejšie sú chryzantémy, ale môžeme použiť aj vresy a vresovce... Na vhodne upravenom hrobovom mieste môžeme pestovať napr. cibuľoviny, nezábudky, krásnoočko, levanduľu, hrobové ruže.
- **Nekupujeme vázy, črepníky a ozdoby, ktoré sú vyrobené z keramiky či porcelánu.**
Ak sa rozbijú, nedajú sa recyklovať. Uprednostnime radšej sklenené, sklo je možné recyklovať donekonečna. Ozdoby nevyhadzujeme, ale používajme opätovne.

ŽIVÉ
(živé kvety v črepníkoch,
kytice, vence, ikebany
z prírodných materiálov)

? alebo UMEĽÉ
(umelé kvety, vence, dekorácie,
alebo kombinácia umelých
a prírodných materiálov)